Ч. 29. Чернівці, субота дня 29. квітня (11. мая) 1895. Рочник XI.

Передплата
на „Буковину“ разом з ілюстр. додатком „Неділя“ виносить:
на цілий рік 10 зр. — кр.
„ чверть року 2 „ 50 „
„ місячно — „ 85 „
для заграниці 15 рублів або 24 франків.
Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ:
у вівторок, четвер, суботу і неділю.

Редакция і Адміністрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2), куда всї дописи адресувати належить. — Бюро редакциї отворене щодня від 8. рано до 8. вечером.

Наші національно-політичні відносини.

II. Так доказали ми попередно, що загал нашої інтеліґенциї не прийшов ще до ясного пізнаня великої ваги, яку має національне питане для народного розвою, для політичного значіня народу і єго добробиту. Та власне в тім лежить ціла наша неміч. Тілько через вироблене поважної національної сили може нарід, яко такий, заняти між другими народами поважне місце, прийти до голосу і тим способом виробити собі відповідне значіне та відповідний вплив на краєву і державну управу. А першим і найважнійшим способом до вироблення національної сили є безперечно своя, питома народна просьвіта, бо она приступна і для маси народу. Без народної просьвіти не може збудити ся і зміцнити ся народне почуте, ся природна підстава правдивого патріотизму, що пориває до великих діл і не щадить для загального добра свого народу ні гроша, ні здоровля. Без народної просьвіти не може настати визначний лад в хаті громадян, не можуть настати взірцеві порядки ні в громаді, ні в повіті, ні в краю. Без народної просьвіти не можуть настати взірцеві економічні порядки, не може піднести ся своя народна індустрия, ні своя торговля, ні свій промисл. Економічний розвій і добробит кождого народу залежить отже головно від народної просьвіти, а взглядно від національної сили; она є властивою підставою всякого народного добра. Длятого наші провідники повинні в першій лінії старати ся про зміцнене нашої національної сили через народну просьвіту. Тут треба кинути ся з цілою силою; тут треба без пардону нищити кождий ворожий вплив; тут треба хоронити наш нарід від кождого і найменьшого баламутства, бо оно притемнює народну ідею, а тим самим шкодить і розвоєви національної сили. В висшій політиці повинні наші провідники, яко немічні, бути дуже розважні, не повинні поривати ся, як то кажуть, з мотикою на сонце, а противно повинні уміти хісновати із кождої хвилї, повинні визискати кожду і найменьшу дрібницю, що зможе принести користь для нашого національного розвою, для зміцненя нашої національної сили.

Лише така опортуністично-раціональна політика відповідає нашій теперішній народній силї. При теперішних загальних відносинах може лиш така політика зміцнити нашу народну силу. Наші жаданя повинні відповідати дійстним потребам. Сьмішним і нерозумним було би жадати щось такого, що нам цілком непотрібне, або з чого ми на тепер не могли би мати найменшого хісна. Провадити опозицийну політику против правительства, котре нам по можности прихильне, без всяких виглядів, тілько для шуму, для розривки ґалериї і потіхи улиці, або дразнити противників лише для самої личної забавки, се взагалї не дасть ся оправдати з поважного становиска. А вже-ж найменьше пристоїть така політична робота для заступників слабших народів. Заступники слабших народів не мають богато до страченя; они не можуть і не повинні длятого марнувати свою працю для безуспішних подвигів. Такою роботою лиш баламутить ся нарід і деморалізує ся єго.

Розважна і розумна, або як кажуть, раціональна політика наказує заступникам слабших народів, навязувати, — коли се лиш можливо, — зносини з правительством і сильнійшими партиями, щоби бодай що небудь придбати для своєї народної справи. При теперішних рухливих відносинах і загальнім поступі, де все пре ся наперед, годі відграничити ся хіньским муром. Навіть вже і Хінцям такий мур нічого не помагає, як се виказали найновійші події.

Се є отже засада політики „нового курсу“. Такої політики гадають придержувати ся і надальше патріоти „нового курсу“, та мають повну надію, що ся політика принесе нашому народови як найбільше хісна.

Патріоти „нового курсу“ поступають розважно, совістно і чесно, длятого надіють ся, що істория не осудить їх праці лихим словом.

Не гадаємо ми однакож нашим противникам, із власного народовецкого табору, приписовати тим злої волї. Але се можемо сказати, що, як ми се вже попередно доказали, є і між нашими проводирями люди політично цілком незрілі, люди вправдї дуже зарозумілі, але притім дуже вузкого сьвітогляду, що не мають ясного понятя про вимоги, які ставляє теперішний сьвіт до людий, котрі беруть на себе обовязок народного проводу. Ми гадаємо, що кождий народний провідник бере на себе найтяжший обовязок, бо не так то легко кермувати долею цілого народу. Проте не кождий здібний до такої превеликої задачі, та длятого і не повинен кождий, перший лїпший, рвати ся до сего. Правдивим народним заступником може бути лиш такий чоловік, що в першій лінії є чоловіком на вскрізь чесним, а при тім чоловіком як найобширнійшого знаня, бистрого ума, надзвичайної пильности, чоловіком відважним і рухливим.

Вправдї нема у нас в тім взглядї великого вибору, але все-ж таки є між нами люди, що поставили собі за найголовнійшу задачу свого житя, стояти вірно на сторожи народного прапору, служити щиро свому народови і загальній народній справі.

Та власне малий заступ сих зрілих наших патріотів має тепер першу і найважнійшу задачу прогнати темряву, яка особливо в послїдних часах придавила нашу Русь-Україну.

Кождий щирий і умний Русин догадає ся, що ходить тут о знищине, для нашого національного розвою найшкідливійшої нелюдскої роботи мізерних московских наймитів, що в послїдних часах розбили нашу народну силу і викликали в нашім народнім таборі ще до тепер небувалий страшний розстрій.

Та о тім поговоримо обширнійше другим разом.

В СПРАВІ ЕМІҐРАЦИЇ

помістила „Народна Часопись“ замітну статю дра О Олеськова, котру на сім місци для зрозуміня еміґрацийного руху повторяємо, признаючи рацию словам дра Олеськова.

„Зі всїх країв на сьвіті, до котрих би наші люди могли виходити на поселене, єсть Бразилія найбільше некористною. Еміґрация тамтуда в нинїшних обставинах — то чиста і певна погибель. Що наших людий тягнуло до Бразилії, се вільні землї і вільний переїзд. Поправдї сказавши, землї нїколи там за дармо не давали, лише за взглядно досить високу оплату ратами і грубим опроцентованем (9 проц.), а вільний переїзд обмежений нинї до дуже малого числа еміґрантів з Галичини.

„Недавно тому замкнуло бразилійске правительство тоту провінцию, в котрій би наші люди могли поселяти ся на ґрунтї, т. є. Парану, а тоті, що їдуть до Бразилії будуть законтрактовані на три роки, працювати як невільники в наймах на плянтациях кави і бавовни. Платня дуже лиха, що не вистає на удержане; робота тяжка в клїматї парнім і дуже горячім, котрого наш чоловік не годен витримати. До того лютить ся там безустанно жовта пропасниця — хороба не менше страшна як тиф або холера.

„І подумати собі, що нарід з розпукою в серци опускає свій рідний край, щоби дістати ся до такого пекла. Коли вже не можна вижити на рідній земли, то є в сьвіті вільні землї, урожайнїйші, і без порівнаня близші, о здоровім клїматї, о великій будучности економічній, під розумним, честним і справедливим правительством, в котрих здорова кольонїзация може пустити корінє і благотворно вплинути навіть на наш старий край. Приміром в Канадї, що лежить в північній Америцї і починає Европу засипувати своїм збіжем, суть величезні простори вільної землї, котру тамошне правительство дає по 113 морґів на родину кольонїстів або навіть і поодиноким селянам. Голїруч на цїлім сьвітї чоловік пропаде і всюди треба добре рук приложити до роботи, але в Канадї маючи на загосподароване пару соток, можна стати господарем на цїлу губу, а в Бразилії з пару тисячками, навіть на поселеню в Парані знидієш. В Канадї близше до сьвіта, порядок, справедливість, комунїкациї знамениті, школи, торговля, промисл, зарібки, а в Бразилії — поняти не можна, що спонукало декого до формальної пропаґанди за нею!

„Кольонії в Парані не мають будучности. Збіже, котре би наші кольоністи управляли, мусїло би шукати купця в Европі, віддаленій о місяць їзди кораблем. Чи-ж може то збіже обстати при збіжу Сполучених Держав, Канади, Росиї, або хоч би Індий чи полудневої Сибіри? Парану лучить з побережем моря одинока зелїзниця упривилейована, котрої тарифи так страшенно високі, що збіжа нею не возять, бо би не оплатило ся, лиш так цїнний продукт як чай „мате", котрого транспорт може оплатити ся. Паперові гроші бразилїйскі і арґентийскі стратили страшенно вартість, адмінїстрация краю дорога, рабівнича і самовільна, промислу в краю нїякого, а заразом дуже високі мита на продукти промислу заграницї, лихі землї, — ото надія на поліпшенє долї, ото підстава сподїваного екомічного розвою кольоній! Додаймо до того напади розбійничих племен Ботокудів, кілька родів великих їдовитих вужів, котрих укушенє єсть без ратунку смертельне, жовту пропасницю, дикі звіри, як яґуари, американьскі льви і т. д., то будемо мати поняте о бразилїйскім раю.

„Не було би про що говорити, бо як сказано, тепер правительство бразилїйске не пускає вже наших людий на поселенє, але що в „Дїлї" друковано сяжневі артикули о надаваню ґрунтів в Парані тогди, коли вже було відомо що Парана замкнена, то не від річи будуть повисші інформациї. (В „Дїлї" відраджувано еміґрувати до Бразилії. Ред.). Впрочім і тепер радять тим еміґрантам, що виїздять до Бразилії, іти тимчасом в найми на плянтациї кави і бавовни в Сан Паольо, близько границї Парани, щоби потім колись перенести ся на поселенє до Парани. Тота рада також непрактична, бо як всї люди з Галичини схотять в однїй сторонї наймати ся, то платня робітника, і так там дуже низька, бо не вистає на удержанє, стане ще низша.

„Вкінци ще слівце о тім, звідки то руский і польский селянин доступає тої ласки і чести у бразилїйского правительства, що оно перевозить єго за дармо? В Бразилії аж в недавних часах знесено невільництво, а бразилїйскі плянтатори так на то улютили ся, що аж прогнали цїсаря свого краю. Плянтаторам бавовни і кави урвала ся даремщина, тим більше, що вже і з Африки не вільно везти невільників; не стало робочої сили і плянтатори почали підупадати, ваблять отже людий з Европи, а головно від нас з Галичини бодай тим, що правительство дає їм даремний перевіз. Потопаючий ловить ся і бритви, то-ж наші люди дали ся звабити.

„Що-до якости земель, клїмату, комунїкаций, культури і в загалї виглядів на економічну будучність вже Арґентина стоїть непорівнано висше від своєї сусїдки Бразилії, але має деякі важні хиби спільні з Бразилією і для того еміґрация тамтуди непорадна.

„Пишучий сї стрічки від шести лїт старає ся о достовірні інформациї зі всїх країв, де приймають кольонїстів в переконаню, що еміґрация наших селян неуникнена. Найлїпші услівя кольонїзациї представляє Канада. В перших днях липня сего року виїзджаю до Канади на оглядини і для вибраня околиць, котрі би на кольонїзацию для наших селян найлїпше надавали ся. Розуміє ся приложу руку лиш до еміґрациї розважної, здорової, але не горячкової."

Допись з Відня.

Відень, 7. мая 1895.

(Кальнокий-Банфі. — Недїльний спочинок в млинах. — З палати послів).

Контроверсия межи ґр. Кальноким а бар. Банфім вирівнана. Цїсар могучим словом своїм задержав обох мужів державних на своїх становищах. Дневники віденьскі однакож мабуть ще через довший час будуть ту контроверсию коментувати, розуміє ся, різнородно, відповідно до становиска свого полїтичного. Рівнож годї надїятись, щоб згадана пригода минула без всяких наслїдків. Делеґация угорска пригадає ґр. Кальнокому цїлу справу, здаєсь, в часї засїдань делеґацийних в червни сего року тим більше, що ґр. Кальнокий не тїшить ся великими симпатиями в лїберальних кругах Угорщини. Однакож найбільше потерпить нунций папский Аґлїярді. Єго становиско рішучо захитане. Як показуєсь з ноти ґр. Кальнокого до Банфіого, то мінїстер заграничних справ в подорожи нунция папского на Угорщину і в єго промовах тамже добачив великий нетакт і нарушенє межинародних законів, не дозваляючих посторонним леґатам вмішуватись у внутрішні справи держави.

Нота ґр. Кальнокого до Банфіого, осуджаюча дуже остро роботу папского нунция (острійше, як се сам Банфі зробив), не лишила ся без відгомону і в радї державній. На засїданю з 6. мая вніс пос. кн. Ліхтенштайн інтерпеляцию до президента кабінету, кн. Віндішґреца, жадаючи відповіди на такі питаня: 1) чи оповіщена нота ґр. Кальнокого єсть автентична, а наколи єсть автентична, чи 2) правительство думає винагородити обиду, нанесену нунциеви і чи 3) буде старатись направити добрі відносини межи державою австро-угорскою а Римом? Яке становище займе кн. Віндішґрец в тім дїлї, годї предсказати і треба виждати!

Другу інтерпеляцию внесли нинї члени клюбу Гогенварта (на чолї бар. Діпавлї) в напрямі, чи закид, зроблений нунциеви апостольскому, мов то він мішаєсь у внутрішні справи держави австрийскої, оснований на фактах, і чи під внутрішними справами можна і належить ся розуміти справи віри, котрі заступати нунций чей же має право яко заступник Голови церкви католицкої?

Нинї були делеґати обох клюбів посольских з Галичини у мінїстра Вурмбранда в справі жалоби парових млинів галицких щодо наказаного в тих заводах випочинку недїльного. Млини парові галицкі терплять дуже від конкуренциї млинарскої Угорщини, де, як звістно, доси не заведено випочинку недїльного. Угорщина продукує від лїт множество муки і завозить нею всї торги галицкі. З 18 млинів галицких упали два минувшого року, а деяким грозить упадок в найблизшім часї. Мінїстер Вурмбранд прирік, що передовсїм поспитає ся угорско правительства, чи оно думає завести у себе випочинок недїльний? Як нї, то тогдї мінїстер знесе випочинок недїльний в парових млинах галицких з деякими, розуміє ся, застереженями, т. є., щоб не вільно було при млинах відбувати роботу привозу або вивозу продуктів мельничих і щоб робітники по черзї мали участь в випочинку недїльнім.

Палата посольска приймила 6. мая нагляче внесеня пос. Барвіньского і товаришів в справі уділеня запомоги погорівшому Стоянову з фондів державних. Рівнож приймила палата подібне внесенє пос. Евг. Абрагамовича для погорівшої громади Псари. Пос. Барвіньский мотивував своє внесенє довшою річею.

Перегляд полїтичний.

* В Відни вибрано в третій дїльницї 3634 голосами на 5549 голосуючих антисеміта Штайнера послом до ради державної.

* Новевибраний молодоческий посол Сьвятоплюк Чех заявив, що не може приняти мандату, бо не має відповідної здібности до полїтики.

* В Сербії зовсїм спокійно і о якійсь революциї нема й бесїди. Король вернув вже до Білграду. Кажуть, що скупштина спротивилась позичцї лиш длятого, щоби викликати димісию мінїстра Петровича. Зараз по іменованю нового мінїстра фінансів зачнуть ся нові переговори в справі позички, але сим разом вже трохи відмінній. В скупштинї заявив президент мінїстрів Христич, що він і єго товариші сповнять бажаня короля, щоби лишили ся на своїх теперішних місцях і служили королеви і краю з щиростию і пожертвованем.

Дрібні вісти.

Єї В Цїсарева Єлисавета дарувала для навіщених землетрясенем в Люблянї 5000 зр. підмоги.

Краєвий президент ґр. Ґоес виїхав на кілька день в радовецкий повіт.

Нові виказы метрикальні а наші москвофіли. З перемиской епархії пишуть нам: Хто зн є трохи близше наше сьвященьство в епархії перемиській, той рад-нерад прийде то того сумного переконаня, що між згаданим сьвященьством маленько знайде ся людий огрітих щиро руско-українським духом та перенятих чистими національними ідеалами; але за те велика часть людий, поставлених „на сьвічнику", зачаджена думками, які немилосерно по нашім краю ширить „Галичанинъ" зі своїми невсипучими „товаришами". Не час нинї застановляти ся нам над причинами сего лиха, котре у нас не тілько терплять, але навіть мовчки підпирають: через форитованє зачаджених москвофільством людий та через поминанє щирих народовців, підозріваючи їх о ріжнородні інтриґи. До яких сумних границь доходило наше москвофільство, нехай за доказ послужить сам факт. Після найновійшого роспорядженя мінїстерства просьвіти і віроісповіданя мають уряди парохіяльні а взглядно метрикальні предкладати чвертьрічно дотичній власти полїтичній повні виказы метрикальні. Щоби докладно поучити о зіставленю згаданих виказів уряди парохіяльні, видало мінїстерство інструкциї для Галичини в обох краєвих язиках і переслало їх староствам. Староства же декотрі (бо декотрі ще не порозсилали), щоби бути льояльними супротив нашого сьвященьства і щоби уже раз утих гамір та крик на нехтованє нашого язика ц. к. урядами, порозсилали нашим парохам інструкциї в язицї рускім. Однак на диво! замість щоби письма сї приймати з втїхою та надією на те, що наше рідне слово чим раз більше буде знаходити пошанованя і приступу по наших урядах, в деяких сторонах священьство наше інструкциї напечатані в язицї рускім повідсилало громадно назад дотичним староствам, мотивуючи свою загонитість незнанем фонетичної правописи! Згадані отцї під проводом своїх деканів волїли читати інструкциї в якім-небудь иньшім язицї, коби тілько не в матерн'м, бо они би раді розпяти сю матір, щоби тілько ы та ъ не пропало та не провалила ся кацапня. Нехай же нинї здорово мислячий чоловік скаже, чи є можлива яка згода з людьми, що цурають ся своєї рідної мови, що бажають збурити те, на що працювали щирі патріоти! Нам кладуть за примір Чехів, вказуючи на їхний патріотизм; чи знайшов би ся однак один Чех, котрий би посьмів відречи ся своєї рідної мови? Про тоє проч з такими людьми, проч з їхним лицемірством, бо тогди, коли простягають они руку до згоди, кують крамолу для нашої національної ідеї! — (Ми

відчуваємо також се обурене нашого дописувателя задля невиданого нігде такого баламутства і лицемірства, яке у нас завели москвофіли, та на темноту наших людий нема ради. Нам треба виховувати молоде, сьвідоме поколїне, а старе небавом уступить ся поневолї. Нам треба такі безмежно шкідливі прояви, як от тайна злука народовского комітету виборчого з москвофільским, пятнувати безпощадно, бо инакше нїколи не вибредем з такого хаосу, в якім блукає нарід. — Ред.)

„Независимий“, від Маркова зависимий комітет виборчий. Зі Львова доносять нам з віридостойного жерела, що виборчий комітет „независимих“ народовців сполучив ся тихцем з комітетом москвофільским в справі переведеня нових виборів до сойму краевого. Окликом независимих есть нинї фраза: Лучім ся і з чортом, коби лиш побороти ґр. Баденіого.“ Мандати вже порозбивані, хотя оба комітети з шумом голосили в своїх відозвах, що они будуть слухати лиш голосу місцевих комітетів виборчих. На стрийский повіт поставлений др Олесницкий, а давнїйшому послови з того округа, пос. Антоневичеви, призначено з гори повіт косівский, хоч тут за Антоневичем доси ще нїхто не затужив. Народовцї „независимі“ пішли на диво в повну зависимість від Маркова.

Страх на лихварів. До повітового суду в Бжозові прийшов недавно на начальника судія п. Яновский. Лихварі не знаючи п. Яновского закинули суд позвами против селян, гадаючи, що при новім судії удасть ся їм робити ґешефти. Однако наслїдок вийшов для них дуже сумний. Судія п. Яновский сам взяв ся до розслїду тих позвів і з уряду зарядив против лихварів карні доходженя. Конець тому був такий, що недавно трибунал окружного суду в Сяноцї засудив Мошка Ярмарка з Вітрилова і Абрума Ґляйхнера з Коньского — кождого з них на 14 днів вязниці, 30 зр. грошевої кари і на зворот поступованя карного за збіжеву лихву, котрої допускали ся тим чином, що на переднївку давали селянам збіже в вартости на пр. 6 зр., а в осени казали собі віддавати готівкою 9 зр. Дальше лихварі з Улюча Шмуль Ґраппель і Маєр Вольф дістали акт обжалованя за лихву, Мендель Рубінфельд за лихву і обманьство через намову сьвідків до фальшивого зізнаня, а против Мордка Рубінфельда веде ся карне доходжене о лихву і обманьство. Очивидно, що тепер стали вже лихварі обминати суд.

Устні іспити зрілости в галицких семинариях учительских розпічнуть ся з кінцем шкільного року в слїдуючім порядку; в Тарнові 24. мая, в Ряшеві 4. червня, в Кракові 7. червня. в Станїславові 24. червня, в Тернополи 24. червня, у Львові 2. липня, в семинарнях женьских: в Кракові 15. червня, у Львові 2. липня, в Перемишли 2. липня с. р.

Від видавництва. Впв. передплатників наших повідомляємо, що не з нашої вини спізняють ся числа „Буковини“, а як ми пересьвідчили ся, з вини почти. Стараємо ся се лихо усунути, а впв. передплатник в просимо зараз реклямувати числа, коли не прийдуть.

НАУКА, ШТУКА і ЛІТЕРАТУРА.

Бібліотика для рускої молодїжи, видавана під редакциєю Юл. Насальского в Коломиї, містить в пятім випуску: Оповідане з княжих часів Т. М-ца: По погоді громи, а в шестім випуску казку Д. Третяка: Покоти-горошок; поезиї Ю. Насальского: Від хати до хати, Дай Боже жасте! і У воріт запропащеної батьківщини; а далї оповідане: Блудний син. написане Мандичевским за Ф. Гофманом. Мова загаданих творів чисто народна. Видавництво представляє ся гарно. Можна тілько жалувати, що за якийсь час ті книжочки, видавані етимольоґією, не будуть для молодїжи шкільної так приступні, як би були, коли-б їх видавано шкільною правописию. В інтересї самого видавництва і шкільної молодїжи, для котрої ся бібліотека є справдї дуже хосенна, ми радили-б п. редакторови видавати бібліотеку правописию шкільною. Передплата на се видавництво дуже низька: 1 злр. на цїлий рік.

„Зорі“ ч. 8 містить: Продовжене повісти О. Я. Кониського „Грішника“; — стихи „З весняних пісень“ Павла Граба; — докінчене повісти Т. Шевченка „Музика“; — стишок Якова Щоголева „На веснї“; — студию Мих. Новицкого „Паламар“; — продовжене Шілерового „Вільгельма Теля“ в перекладї В. Чайченка; — продовжене історичної розвідки „Гетьмановане Бруховецкого; — продовжене студиї О. Кониського „Т. Шевченко підчас висшого розцьвіту його кебети, до арешту його (1845—1847)“; — оповістки, критичні замітки, посмертну згадку про о. Вас. Ільницкого, коротку згадку про Корн. Сушкевича, хроніку і бібліоґрафію. Ілюстраций містить се число три: портрет Корн. Сушкевича, Імра Ревеца „Не страшний соперник“ і вид розвалин церкви сьв. Василя в Овручи на Волинї. Рівночасно появив ся з сим числом і 22-ий аркуш росийско-українського словаря і обіймає стор. 263—270.

Під редакциєю Омеляна Поповича почали тепер виходити (замісць місячної часописи „Ластівка“) місячні книжочки вправдї під загальною назвою „Виданя Рускої Бесїди в Чернівцях“, але кожда книжочка становить для себе цїлість. Перша того рода книжочка вийшла сими днями і містить „Слова правди і науки. Із поезій Тараса Шевченка списав Омелян Попович“. З творів Шевченка вибрав редактор 150 і кілька коротких виречень поета. Книжочку окрашують три портретики поета. Книжочка обнимає 22 сторони 8-ки.

Справи економічні.

Поплатність управи ячменю.

На управу ячменю повинні наші хлїбороби звернути свою найбільшу увагу, бо коли бараболї від часу як ґоральнї меньше можуть гнати горівки, не поплачують, коли кукурудза і все иньше збіже задля заграничної конкуренциї страшно подешевіло, то попит за добрим ячменем тепер і ще на довгі часи буде великий. Причина лежить в тім, що ячменю потребують броварі, а пива чим раз більше варять; ячменю потребують також для виробленя солодової кави, солодових бомбонів і цукерків, а ті продукти тепер добрий мають відбит.

Але не кождий ячмінь для солодовнї придатний; лиш той добре платить ся, що має в собі богато солоду, і за таким ячменем як найбільший попит. Нема що побоювати ся, щоб такого ячменю занадто продукували, бо за ним завсїгди ще більший буде попит! Длятого наші хлїбороби повинні кинути ся на продукцию доброго солодового ячменю.

Ячмінь, за яким солодовники попитують, мусить бути білий (жовтий або бурий ячмінь забарвлює пиво), мусить мати тоненьку лупинку, мусить бути череватий т. зн. зерном повний. З великого зерна більше екстракту солодового; зерно, коли его розкусити, повинно бути мучисте а не склисте, не сьміє мати чорних кінців і не сьміє при молоченю бути ушкоджене. Добрий солодовий ячмінь мусить мати в собі велику міць до росту, і бути однакової якости, щоб одностайно кільчив ся і ріс. Ячмінь нечистий з порозбиваними або пороздавлюваними зернами, хоть би він і був доброї якости, не найде доброї цїни у солодовників.

У нас в Австриї пошукує ся найбільше отсей солодовий ячмінь: 1) Ганацкий ячмінь. Він росте сильно, витревалий на зміну повітря, дозріле зерно не висипає ся легко, і не жовтїє як другі. Зерно его повне, черевате, з тоненькою лупинкою і росте, як хлїбороб з ним добре справить ся, добре і одностайно. 2) Ячмінь-лицар (Chevaliergerste). Він дозріває скорше нїж ганацкий. Зерно більше жовтаве і на дощі скорше забарвлює ся; лупинка его грубша, звичайно оно туге і склисте. 3. Ячмінь-гарбуз (Melonengerste) має ті самі прикмети, що ячмінь-лицар, лиш що ще лекше забарвлює ся. 4. Росийский ячмінь. Сей ячмінь дуже добрий, з тоненькою лупинкою, мучистий, зерно его вправдї подовговате а не черевате, але не забарвлює ся так легко і росте добре. 5. Руский ячмінь, котрий удає ся скрізь на Руси і в Румунії. Він короткий, череватий, меньший як ганацкий. Зерно має дуже тоненьку лупинку дуже мучисте, а росте в солодовнї надзвичайно сильно, так що аж пускає стебло. В солодовнї треба з ним добре обходити ся (коротко мочити холодом провадити, в низкі купи складати і часто обертати). Ячмінь росийский і руский, як бачимо, дуже придатний для солодовників, але що-ж, коли наші хлїбороби так з ячменем обходять ся, пооббивають, пороздавлюють зерна, не вичистять як треба, що цїна на него мусить бути меньша, а могла-б бути як найлїпша. Коли-б наші хлїбороби инакше взяли ся до управи ячменю, то наш руский ячмінь міг би витиснути всї другі ячменї з торгу і платив би ся як найлїпше. 6. Ячмінь угорский. Він для добуваня солоду меньше придатний, для того его хлїбороби закидають а беруть ся сїяти ганацкий. Угорский ячмінь має дуже тяжке, повне і туге зерно, гектолїтер важить нераз 75 ба і 78 кільо, але зерно склисте і кременисте. Тяжко его розмочити, потребує богато тепла, щоб рушив ся, і росте неодностайно.

Ячмінь дуже делїкатне і вибагливе збіже, длятого треба уважати, в якій рілї і як его управляти. В тяжкій землї (пшеничній) стає ячмінь гливкий (якби з закальцем), склистий і дістає легко чорні кінцї; а як часто дощ перепадає тодї, як він дозріває, то дістає грубу і тверду лупинку.

На глинястім піску (найлїпша земля ячмінна) удає ся гарний, повний, мучистий ячмінь, що дуже добре задержує барву. Такий ячмінь росте легко і рівномірно, не пускає, коли з ним в солодовнї добре обходити ся, стебла, і длятого він найлїпший товар солодовий, котрий добре платить ся. В легкій пісковатій землї стає ячмінь вузший, кременистий і дістає мягку лупинку. Він задержує добре барву, дозріває дуже напрасно, а коли по посусї піде дощ, то зерно его не ствердне, а стає таким якби мало слабість англійску. На такій землї треба его густо сїяти, щоб чим борше він вповнї дійшов, аби тим перешкодити тій слабости.

Під ячмінь мусить бути ріля чиста, без хопти, з вистарчаючою старшою силою. Найлїпший солодовий ячмінь удає ся звичайно по дбалій бараболяній управі. По кукурудзї мусить управа бути сильнїйша; ячмінь на кукурудзиску буває також добрий, але він вже вузший, має грубшу лупинку, і через то не найлїпший. Дехто сїє ячмінь по добре згноєній пшеницї. але в такім разї треба рілю як найлїпше справити, кілька рази переорати, і як найчистїйше утримати.

Ячмінь завсїгди треба сїяти не на сьвіжім гної, а зараз в другий рік, хиба лиш на добрій богатій в уроджайну землю рілї можна его сїяти аж за третим разом по гноєню. Ячмінь посїяний на сьвіжім обірнику стає склистий, лупинка его тверда і груба, він дістає чорні кінцї і не є білий, як треба, а добре забарвлений; при посусї росте пиняво, так що навіть не висипає ся і дістає англійску слабість За се штучний гній особливо суперфосфат (костяний попіл) завсїди віддає добрі услуги.

Ячменю не повинно ся нїколи сїяти у сьвіжу або в додатку ще і вохку рілю; земля мусить цїлком обісхнути. Сїяти-б лиш дриляркою (Drillmaschiene) т. зн. такою машиною, що просто садить а не сїє зерно рядочками в рілї, бо тілько таким чином кожде зерно буде рости одностайно і ячмінь буде рівний якби втяв. Ячмінь не довго росте і борзо дозріває, тож як не посїяти добре так, щоб кожде зерно лежало в землї однаково завглубшки — а се тілько дриляркою можна — то одно зерно, що лежить глубше, зійде і доспіє пізнїйше, а друге, що лежить мілкійше, зійде і доспіє раньше, через то відтак ячмінь не однаковий, а такий очивидно меньше платить ся. Насїня лїпше дати більше нїж меньше і не лїчити на те, щоб ячмінь в корчі ріс, бо як роблять ся корчі, то се ячменеви найбільше шкодить; він тодї неодностайний.

Добра, старанно справлена, чиста від всякої хопти ріля потребує мало насїня. В слабшій рілї треба густо сїяти. Посїявши не треба зараз валкувати; най ячмінь лекше, борше і враз зій-

де, тоді треба его добре привалкувати — се добродійство для ячменю; привалковане вирівнує также ячмінь в рості. Як покаже ся хопти богато, тоді треба, нім ще стебло вистрілить, добре виполоти; се завсїгди виплатить ся, бо буде більше і лїпшого ячменю. Де вівсюла показує ся, там годі ячменю сїяти; перше треба вівсюгу винищити.

Найважнїйша річ: ячмінь добре зібрати. Ячмінь повинно ся аж тоді косити чи жати, коли він доспів, але ще не перезрів. Зерно не повинно бути мягке, але также не тверде як скло. При пробі повинно зерно, коли его через ноготь зігнути, переломити ся; повинно дати ся перекусити як яка одностайна маса, а не межи зубами розтовчи ся. Косити або жати можна ячмінь, як колоски цїлком обсохли; відтак най полежить трохи в покосах, але ще того самого дня треба его звязати. Нїколи не давати ячменеви лежати в покосах з одного дня на другий, лиш того самого дня, що ся косить, треба его звязати і зложити в отриви. А вже-ж нїколи не можна вязати ячменю з росою або соломою вохкою від дощу, бо від того ячмінь цїлком зіпсує ся. Дозріти ячмінь має в півкопах або в остривах і се дуже важний час. Коли ячмінь зложено в півкопи з соломою вохкою, то відтак ломить ся солома, зерно стає червоним, дістає чорні кінцї і тим стає для солодовника цїлком непридатним. Коли-ж піде дощ на півкопи, тоді треба доконечно ті снопи, що лежали зверха, при звоженю відложити на бік і не можна їх разом молотити. Ячмінь із тих снопів, що їх дощ скропив, не можна мішати до того ячменю, що призначений на продаж або на насїнє.

Хлїбороб повинен о то дбати, щоб мав чим раз лїпший ячмінь. Треба насїнє вибирати. Найлїпше брати на насїнє ячмінь із найкрасших снопів, вимолотивши їх злегка легкою палкою. Те зерно, що тоді випаде, є найлїпше на насїнє. Се не велика робота, і еї жаден хлїбороб не повинен занехати, бо виплачує ся — его ячмінь буде як найкрасший.

Ячмінь не повинен нїхто молотити зараз по звезеню, але най він кілька недїль полежить в стодолї, чи в оборозї, щоб добре випрів. При молоченю треба уважати на те, щоб ячмінь не вкорочував ся, щоб кінцї не ушкодити, а тут грішать наші хлїбороби як найбільше; ячмінь з пооббиваними кінцями непридатний на солод; бо в кінцях є завязки, а як ті завязки порозбивані, то ячмінь в солодовнї не росте, а на тоцї плїсніє.

Що ячмінь на продаж треба добре вичистити, се розуміє ся само собою; не сьміє в нім бути жадного горошку і т. п., анї слабих або розбитих зерен. Треба уважати, щоб ячмінь в шпіхлїрі не стух або не спарив ся, бо такий теж для солодовника не потрібний.

Таку науку нашим хлїборобам дає учений хлїбороб посесор Мльчох в рільничій часописи Wiener Landwirtschaftliche Zeitung. Він отвирає нашим хлїборобам очи, котрі самі не знають, який скарб мають в своїм ячменю. Побачимо, чи отся наука припаде їм до серця.

Якби так наші хлїбороби взяли ся за руки, стали добре коло рілї ходити, звязали ся в кождім селї в спілки і купили собі спільні машини господарскі, як от дрилярку, а відтак всї разом яко спілка, не на ярмарку по чвертцї і по пів чвертки, а з цїлого села разом без посередників купцїв продали свій ячмінь просто тому чи сему броварови — цїлими ваґонами — що то за гріш лишив би ся в кишенях наших хлїборобів, котрий тепер через нерозумне поступоване забирають другі! Коли се у нас буде? Чому у нас так мало видно працї над піднесенем рільництва, одинокої підпори нашої народної? Про все балакає ся у нас і то з огнем, а про рільництво? — Нехай Нїмець скаже!...

ТЕЛЕҐРАМИ „БУКОВИНИ“.

Відень 9. мая. В палатї послів відповів президент мінїстрів на інтерпеляциї послів Лїхтенштайн і Діпавлї: Правительство подїляє гадки мінїстра заграничних справ в письмі до президента угорского мінїстерства з дня 25. квітня с. р., що іменно анї голова католицкої церкви не повинен нїяк бути перешкоджений зі сторони держави в веденю церковних справ і в законнім зношеню з католиками, анї знов не повинна держава бути спинена в виповненю своїх прав. (Оплески). Правительство тої гадки, що в мереторичну відповідь на питане в другій інтерпеляциї не потребує входити, бо для него нема в рамцях его дїяльности конкретного випадку. З огляду на те, що питаня в першій інтерпеляциї відносять ся виключно до справ мінїстра заграничних справ, дальше з огляду на те, що обговорюване справи ще не зовсїм рішеної і взагалї порушуване церковно-полїтичних справ без якоїсь причини по сторонї Долитавщини не може бути пожаданим в інтересї держави (живі оплески), зроблю ужиток з приналежного менї права, і на ту інтерпеляцию не відповідаю (живі оплески). — Внесене посла Крамаржа, щоби над тим заявленем президента мінїстрів отворити дискусию, відкинено 123 голосами против 41.

Відень, 10. мая. Комітет для реформи виборчої вибрав Лупула на першого, а Єнджейовича на другого провідника. На місце виступившого п. Діпавлї по довшій нарадї вибрано п. Лупула до субкомітету.

Поля, 9. мая. Сегодня відбув ся тут акт хрещеня нового корабля „Монарх“ в присутности цїсаря. Дуже численно зібрана публика витала цїсаря і Єго родину невмовкаючими окликами. Хрестною материю була архикн. Мария Тереса. День прегарний, отже величаві приготовленя мали бажаний успіх.

КНИГАРНЯ

НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМЕНИ ШЕВЧЕНКА

у Львові, улиця Академічна ч. 8,

продає слїдуючі книжки:

	зр.	кр.
Др. Огоновский: Історня рускої лїтератури II. 3 зр., III. ч. 1 і 2 — 4 зр., IV. 1 зр, а том I.	3	—
— Studien auf dem Gebiete der ruth. Sprache	1	50
Кулїш. Шекспірові твори перекл. ч. 1.	1	—
— Чорна Рада, повість	—	80
Юрій Федькович. Повісти і оповіданя	—	20
Іван Нечуй. Повістки і оповіданя	—	30
— Сьвітогляд українського народа	—	30
— Кайдашева сїмя, повість	—	50
— Навіжена, повість	—	20
— Над чорним морем, повість	—	90
— Хмари, повість	1	50
— Причена, повість	1	50
— Микола Джеря, повість	—	80
— Поміж ворогами	—	50
— Попались	—	10
Ом. Партицкий. Провідні ідеї в письмах Тар. Шевченка	—	35
Вас. Ріленько. „Іфіґенія в Тавриді“, драма	—	30
Мих. Коцюбиньский. „Хо“, оповідане	—	10
Тарас Шевченко. „Кобзар“ 2 томи 4 50 зр. з пересилкою	5	—
— Кобзар для дїтий	—	20
Леся Українка і Макс. Ставиньский. Книга пісень Г. Гейне	—	80
— На крилах пісень, збірник поезий	—	60
Павло Граб. Збірник поезий ч. I.	—	20
— З чужого поля, переклади ч. I	—	20
Уманець і Спілка. Словар российско-український ч. I. і II. по	2	50
І. Баштовий. Українство на лїтерат. позвах з Московщиною	—	50
Іван Франко. Жіноча неволя в руских пісьнях народних	—	35
— Без працї, оповідане	—	20
— Лис Микита Ґетого	—	50
— Украдене щасте, драма	—	30
Вас. Чайченко. Твори прозаїчні ч. I. 80 кр. ч. II. 50 кр., ч. III	—	80
— Книга казок, поезиї часть II.	—	60
— Під хмарним небом, поезиї ч. I.	1	—

„ДНІСТЕР“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові,

улиця Валова ч. 11,

засноване на підставі концесиї ц. к. мінїстерства справ внутрішних з дня 9. грудня 1891. р. ч. 22751, розпочало свою дїяльність дня 15. н. ст. вересня 1892 р.

„Днїстер“, опертий на засадї взаїмности своїх членів, обезпечає всяке майно движиме і недвижиме против шкід огневих під найприступнїйшими услівями і почислює можливо найнизші премії.

Всякі шкоди лїквідують ся і виплачують ся сейчас по пожарі.

Зголошеня о удїлене аґенциї в місцевостях, де нема аґентів „Днїстра“, принимають ся.

Чума горілчана.

Сумна історня для пересторога і науки бідним і богатим, старим і молодим переповів і тверезим руским читальникам присьвятив **Омелян Попович**. Книжка ся має **80** сторін і коштує **20** кр., почтою **25** кр.

ЛІТЕРАТУРНЕ ТОВАРИСТВО „РУСКА БЕСІДА“

в Чернівцях,

улиця Петровича число 2,

має на складї:

„ІЛЮСТРОВАНУ БІБЛІОТЕКУ“

для молодїжи, міщан і селян, редаґовану Омеляном Поповичем

року 1886, 1887., 1888., 1889., 1890., 1891, 1892 1893., 1894., по **1** зл. **20** кр. за річник, а всї **9** разом за **9** зр.

З пересилкою почтовою 9 зр. 30 кр.

Tinct. capsici compos.

(Pain expeller)

приладжена в аптицї Ріхтера, Прага, загально звісне втиране, лагодить біль, можна дістати по цїнї 1.20 зр., 70 кр. і 40 кр. за фляшку майже в кождій аптицї. При закупнї треба дуже уважати і брати фляшки лише з охоронною маркою **„котвиця“** за **правдиві**. Центральна розсилка: **Ріхтера аптика під Зол. Львом, Прага.**

СИЛА КНИЖКИ

або

о просвітї народній.

Під таким заголовком вийшла брошура в Чернівцях написана учителем Дарієм Пігуляком.

Цїна 25 кр., з пересилкою 27 кр. — Замовляти можна в редакциї »Буковини«.

ПРАВДА

ВІСТНИК

полїтики, науки і письменства, виходить двічи в місяць по цїнї на рік 4 зр. пів року 2 зр., на чверть року 1 зр.

У Львові, улиця Академічна, ч. 8.

З друкарнї Г. Чоппа.

Видає і за редакцию відповідає Осип Маковей.

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA KUL